

บทที่ 1 บทนำ

1.1 บทนำ

เสาวรสหวาน (Passion fruit) เป็นไม้ผลเศรษฐกิจที่สำคัญของพื้นที่สูง โดยมูลนิธิโครงการหลวงได้ส่งเสริมให้เกษตรกรบนพื้นที่สูงปลูกเสาวรสหวานเพื่อสร้างรายได้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 คือ พันธุ์เบอร์ 2 จากความต้องการเสาวรสหวานของตลาดที่มีเพิ่มมากขึ้น จึงมีการขยายพื้นที่ส่งเสริมการปลูกมากขึ้น ซึ่งในการขยายพันธุ์เสาวรสจะใช้เสาวรสชนิดพันธุ์สีเหลืองที่มีรสเปรี้ยวเป็นต้นตอโดยการเพาะเมล็ด เมื่อดันกล้ามีอายุ 2-3 เดือน จึงใช้ยอดพันธุ์ดีเสาวรสหวานเสียบแบบลิ้มบนต้นตอและนำต้นที่เปลี่ยนพันธุ์แล้วไปปลูกในแปลง (งานพัฒนาและส่งเสริมการผลิตไม้ผล มูลนิธิโครงการหลวง, 2545) แต่การขยายพันธุ์ด้วยวิธีนี้จะใช้ยอดพันธุ์ดีจากต้นเสาวรสหวานที่ปลูกอยู่ทั่วไปซึ่งมักมีเชื้อไวรัสที่สำคัญและรุนแรง คือ โรค Passion fruit woodiness virus (PWV) ทำให้ต้นกล้าที่ได้จากการขยายพันธุ์และนำมาปลูกมีเชื้อไวรัส ต้นจึงไม่สมบูรณ์ แข็งแรง ส่งผลถึงผลผลิตที่ลดลงกว่าร้อยละ 50 และทำให้คุณภาพผลผลิตของเสาวรสไม่ได้คุณภาพตามที่ตลาดต้องการ

ในการผลิตเสาวรสให้ได้คุณภาพนั้น เริ่มจากการคัดเลือกต้นกล้าที่สมบูรณ์ ปลอดจากเชื้อหรือทนต่อโรคที่เกิดจากเชื้อไวรัส เมื่อนำต้นกล้างลงปลูกจนกระทั่งถึงเริ่มติดผล ควรพ่นยากำจัดแมลงพาหะเป็นระยะ และระมัดระวังการใช้เครื่องมือตัดแต่งกิ่งโดยทำความสะอาดทุกครั้งที่ตัดแต่งต้นเสร็จในแต่ละต้นด้วยแอลกอฮอล์ และไม่ควรปลูกปะปนกับพืชตระกูลแตง (ณรงค์ชัย, 2550) จากผลการศึกษาของ ปิยะมาศ และคณะ (2559) ซึ่งได้วิจัยและพัฒนาการผลิตต้นกล้าเสาวรสหวานปลอดโรคด้วยวิธีเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ โดยเลี้ยงชิ้นส่วนเนื้อเยื่อพืชในอาหารที่เติมสารควบคุมการเจริญเติบโตกลุ่มออกซินชนิด indole-3-butyric acid (IBA) ที่ 1-3 มิลลิกรัมต่อลิตรนาน 4 สัปดาห์ สามารถชักนำให้ยอดเกิดรากได้ร้อยละ 25 และต้นที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ สามารถนำไปเป็นต้นแม่พันธุ์ปลอดโรคเพื่อขยายพันธุ์ในการผลิตต้นกล้าสำหรับงานส่งเสริมต่อไปได้ อย่างไรก็ตาม จำเป็นต้องมีการทดสอบการให้ผลผลิตของต้นเสาวรสปลอดโรคในสภาพกลางแจ้งและในพื้นที่ที่มีความสูงของพื้นที่ต่างกันก่อนส่งเสริมให้แก่เกษตรกรต่อไป

สำหรับพันธุ์ของเสาวรส ปัจจุบันมูลนิธิโครงการหลวงได้ส่งเสริมให้เกษตรกรบนพื้นที่สูงปลูกจำนวน 3 พันธุ์ คือ พันธุ์ RPF No.1 พันธุ์ใหญ่ และพันธุ์เหลืองหวาน โดยมีปริมาณผลผลิตผ่านฝ่ายตลาดของมูลนิธิโครงการหลวง ในปี พ.ศ. 2559 2560 และ 2561 จำนวน 624.54, 624.53 และ 722.94 ตัน มูลค่าผลผลิต 27.48, 28.25 และ 29.33 ล้านบาท ตามลำดับ (งานพัฒนาและส่งเสริมไม้ผล มูลนิธิโครงการหลวง, 2561) สำหรับราคาผลผลิต เฉลี่ย 40-60 บาทต่อกิโลกรัม แม้ปัจจุบันมีพันธุ์ส่งเสริมจำนวน 3 พันธุ์ แต่การศึกษาและคัดเลือกพันธุ์ให้ได้พันธุ์ใหม่ๆ ที่มีการเจริญเติบโตที่ดี ให้ผลผลิตต่อต้นสูง และปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมได้ดีนั้นยังมีความจำเป็น โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 อัจฉรา และคณะ (2560) ได้คัดเลือกพันธุ์เสาวรสจากศูนย์พัฒนาโครงการหลวงสะเงาะ จากประเทศเวียดนาม และจากประเทศญี่ปุ่น ได้ต้นที่มีลักษณะเด่นและให้ผลผลิตที่มีคุณภาพ จำนวน 14 รหัส ดังนี้ SG01-09, SG02-5, SG02-9, SG03-2, SG03-6, SG04-5, SG04-10, SG05-8, SG07-6, SG08-4, SG09-2, SG09-3, SG09-4 และ SG09-6 และในปี พ.ศ. 2561 ได้ปลูกทดสอบการให้ผลผลิตของต้นที่คัดเลือกทั้ง 14 รหัสในสภาพแปลงปลูกกลางแจ้งที่

สถานีเกษตรหลวงปางดะ โดยเปรียบเทียบค้ำแบบรื้อและแบบผืน ผลการวิจัยเบื้องต้น รหัส SG02-9 และ SG09-6 แสดงลักษณะของคุณภาพผลผลิตที่เด่นกว่ารหัสอื่น และต้นเสาวรสที่ปลูกโดยใช้ค้ำแบบผืนมีการออกดอกและเก็บเกี่ยวผลช้ากว่าต้นที่ปลูกโดยใช้ค้ำแบบรื้อ (อัจฉรา และคณะ, 2561)

ดังนั้น ในปี พ.ศ. 2562 มีการวิจัย ดังนี้ (1) ทดสอบการให้ผลผลิตจากต้นเสาวรสหวานปลอดโรคในพื้นที่ที่มีความสูงต่างกัน 3 ระดับ คือพื้นที่ที่ระดับความสูง 500 650 และ 1,000 เมตรจากระดับน้ำทะเล (MSL) (2) ทดสอบการให้ผลผลิตของเสาวรสที่คัดเลือก 14 รหัสที่สถานีเกษตรหลวงปางดะ โดยเป็นการวิจัยต่อเนื่องจากปี พ.ศ.2561 และ (3) ทดสอบการให้ผลผลิตพันธุ์เสาวรสที่คัดเลือก 5 รหัสจาก 14 รหัส ในพื้นที่ที่มีความสูงต่างกัน 3 ระดับ คือ พื้นที่ที่ระดับความสูง 500 650 และ 1,000 MSL เพื่อให้ได้พันธุ์ที่ให้ผลผลิตดี เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และสภาพอากาศของแต่ละพื้นที่

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อทดสอบการให้ผลผลิตของต้นเสาวรสหวานปลอดโรคในพื้นที่ที่มีความสูงต่างกัน 3 ระดับ
- 2) เพื่อศึกษาและคัดเลือกพันธุ์เสาวรสสำหรับพื้นที่ที่มีความสูงต่างกัน 3 ระดับ

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

- 1) การทดสอบการให้ผลผลิตของต้นกล้าเสาวรสหวานปลอดโรคในพื้นที่ที่มีความสูงของพื้นที่ต่างกัน 3 ระดับ คือ 500 650 และ 1,000 MSL ในสภาพแปลงกลางแจ้ง
- 2) การทดสอบการให้ผลผลิตของเสาวรสที่คัดเลือก จำนวน 14 รหัส โดยเปรียบเทียบค้ำแบบรื้อและแบบผืนในสภาพแปลงกลางแจ้ง (ต่อเนื่องเป็นปีที่ 2)
- 3) การทดสอบการให้ผลผลิตของเสาวรสที่มีศักยภาพการผลิต จำนวน 5 รหัส จาก 14 รหัสในสภาพแปลงกลางแจ้ง ในพื้นที่ที่มีความสูงของพื้นที่ต่างกัน 3 ระดับ คือ 500 650 และ 1,000 MSL